

**STORFORS
KOMMUN**

2022-04-26

Social konsekvensanalys

**Detaljplan för del av Alkvettern 2:96 m.fl.
Kyrksten, Storfors kommun**

Vad är en social konsekvensanalys?

Enligt plan- och bygglagen ska planläggning av mark och vatten främja en samhällsutveckling där jämlika och socialt goda levnadsförhållanden tillvaratas. För att uppnå detta brukar man tala om en samexistens mellan de tre hållbarhetsaspekterna *social-, ekonomisk- och ekologisk hållbarhet*. Hållbarhetsperspektivet fick internationell spridning i samband med Brundtlandsrapporten 1987 och utgör idag en självklar utgångspunkt i ett flertal kommuner.

Hösten 2015 beslutade FN:s 193 medlemsländer om en ny plan för en hållbar utveckling – Agenda 2030. Utvecklingsagendan ersätter tidigare Agenda 21 och är mer ambitiös med fler mål som har starkare socioekonomisk koppling. Syftet med agendan är att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, att främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen. Genom 17 globala mål ska alla delar av världen bidra till en mer hållbar utveckling ur det ekonomiska, ekologiska samt sociala perspektivet. Ekonomin är medlet, miljön är våra resurser och människan är målet för den hållbara framtiden.

För att stärka frågor om social hållbarhet i den fysiska planeringen tar Storfors kommun fram sociala konsekvensanalyser (SKA-analyser) i samband med större detaljplaner. Analysverktyget används för att identifiera socialt viktiga aspekter då människor i allmänhet lägger stort värde vid sin omgivning samt att omgivningen även påverkar livskvalitet och övriga möjligheter.

Områdesbeskrivning

Planområdet ligger i Kyrkstens tätort, i korsningen väg 607 / Kyrkstensvägen. Från planområdet är det omkring 15 km till Storfors och 17 km till Karlskoga.

Planområdet, som totalt är 5 hektar, avgränsas i öster av Kyrkstensvägen och i söder av väg 607, i väster avgränsas planområdet i fastighetsgräns mot Alkvettern 2:93 och i norr av befintlig villabebyggelse.

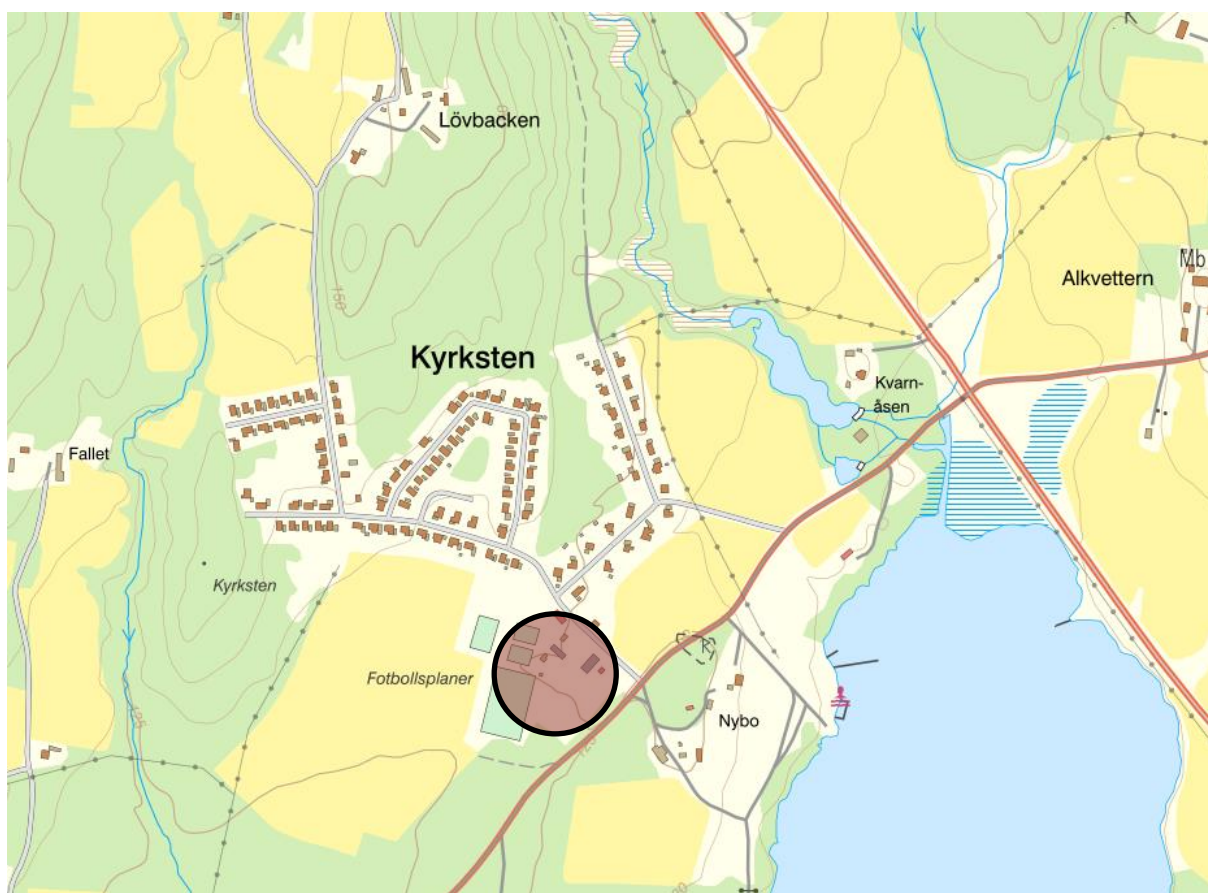

Bild 1: Karta över Kyrksten där planområdet är markerad med svart cirkel

Planens syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en ny skola i Kyrksten. Skolan ska uppföras på del av Storfors kommuns fastighet Alkvettern 2:96, på en tomt som idag i huvudsak används som idrottsplats och förskola. Planområdet planläggs så att fastigheten fortsatt både kan inrymma idrottsändamål och skolverksamhet.

Sammanfattning av planens tänkbara konsekvenser

Utifrån analysen nedan är följande aspekter antingen goda eller behöver förbättras utifrån ett socialt perspektiv.

Det finns ett stort idrottsområde inom planområdet med både fotbollsplaner och en ishockeyrink som bidrar till att människor i Kyrksten kan använda området både under sommar och vinter. Liv och rörelse året runt kan bidra till att området upplevs tryggare. För att öka tryggheten ytterligare skulle det vara bra att sätta upp belysning över idrottsområdet. Det behöver inte innebära några stora investeringar och belysningen kan lätt anpassas till fasta tider.

Att blanda barn och unga i olika åldrar är positivt och i samband med detaljplanens genomförande kommer en grundskola att byggas och ligga inom samma område som en förskola. Genom att göra en sådan lösning går det skapa en ännu bättre utemiljö där barn kan vara tillsammans och skapa olika aktivitetsområden utifrån olika intressen som barn och unga har.

Trafiksäkerheten i anslutning till planområdet är högst bristfällig. Både längs med Kyrkstensvägen och väg 607 saknas det trottoarer och gång- och cykelväg. Fotgängare och cyklister är hänvisade till vägkanten vilket inte alls är bra ur något perspektiv. För att öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter skulle det med enkla lösningar gå att öka säkerheten genom att bredda vägarna och bygga en trottoar. En annan enkel lösning för att öka trafiksäkerheten är att arbeta med hastighetssänkande åtgärder som farthinder. Vidare behöver säkerheten vid busshållplatsen precis utanför öka vilket kan göras i samband med byggande av trottoarer och farthinder.

- Väg 607 Idrottsplats Busshållplats Kyrkstensvägen
 Framtida skola Badplats

Bild 2: Karta över delar av Kyrksten där planområdets ungefärliga läge är markerat med gul streckad linje. Olika symboler visar olika platser. Se förklaringar ovan.

Beskrivande analys

Nedan kommer en beskrivande analys som utgår från ett antal begrepp så som platsen och relationen till omlandet, trygghet, tillgänglighet, barnperspektivet, jämställdhet och jämlikhet, delaktighet och inflytande, hälsa och gröna miljöer. Varje begrepp inleds med en kort förklaring av begreppet som övergår i en analys.

Platsen och relation till omlandet

Samhällets utformning ska så långt som möjligt ge förutsättningar för att uppnå likvärdiga förutsättningar för vardagslivet i kommunens olika delar. Den fysiska strukturen av en ort skapar ramarna kring vad som är möjligt att genomföra i vardagslivet, vad som är tidsmässigt möjligt och som påverkar hur människor beter sig och var de rör sig.

En blandad sammanhållen ort med flera målpunkter i närheten (affär, skola, bostäder, arbetsplatser och rekreation) gör att människor rör sig utomhus under stora delar av dygnet vilket bidrar till aktiv transport (gång och cykel), hälsa och trygghet inom ortens gränser. En blandning av bostäder kan ge en mer variation av människor med olika förutsättningar, vilket ökar möjligheten till förståelse för andra.

I den sociala konsekvensanalysen undersöks hur platsen används idag, hur rörelsemönster och mötesplatser ser ut, om det finns några identitetsskapande aspekter (kulturhistoria, karaktär, aktiviteter, turism, nivåskillnader med mera) i området eller om det kan tillföras. Bidrar förslaget till grönska, hälsosamma och attraktiva platser? Vilka bostadstyper finns i området och bidrar planen till en blandning av bostadstyper och upplåtelseformer?

Analys

Hela Kyrkstens samhälle är präglad av en landsbygdsorts karaktär. Inom planområdet finns idag en förskola och återvinningstation samt ett större idrottsområde med fotbollsplaner och en ishockeyrink. I samband med detaljplanens genomförande kommer också en ny grundskola att byggas. Hela området blir en samlingspunkt för framför allt barn och unga men också för vuxna när det finns ytor som människor i alla åldrar kan nyttja även utanför barnens skoltid och som kan öka tryggheten.

Utanför planområdet dominerar bebyggelse i form av småhus i en och två våningar med större jordbrukslandskap runt orten. Cirka 400 meter öster om planområdet, vid sjön Alkvettern, finns en badplats som används av både boende i Kyrksten och besökande.

Bild 3: Vy över planområdet med planerad skola och Kyrksten

Trygghet

Upplevelsen av otrygghet varierar mellan personer och mellan grupper av människor. Kön är den mest avgörande faktorn när det gäller upplevelsen av otrygghet där kvinnor upplever sig mer otrygga än män, men även andra faktorer kan påverka såsom ålder, funktionsnedsättningar och socioekonomiska förutsättningar samt var bostaden är belägen.

Som en del i arbetet med trygghet kan det handla om att skapa levande områden där platser är befolkade många timmar om dygnet. Andra aspekter kan vara bra belysning och fritidsaktiviteter på kvällarna för både unga och äldre. Säkra och barnvänliga gator och trafiklösningar är också viktiga. För att människor ska kunna känna sig trygga behövs bland annat kontroll och överblick över de områden där människor rör sig. I offentliga miljöer kan detta skapas genom att vägar är överblickbara samt att det finns nattbelysta vägar och gångstråk.

Det finns några gemensamma kännetecken för platser som upplevs som trygga. Det är platser som:

- går att överblicka
- ger kontakt med omgivningen
- är befolkade
- går att orientera sig i
- blandar vägar och bostadsbebyggelse
- är välskötta.

Analys

Planområdet är befolkat främst under dagtid och delvis kvällstid, då området består av en förskola och ett idrottsområde. I samband med detaljplanens genomförande kommer också en grundskola att byggas. Det är främst barn och unga som vistas i området och därmed behöver det vara en trygg plats att vara på och ta sig till. Det finns en del brister som man behöver fundera på hur de ska lösas i framtiden för att förbättra tryggheten ännu mer.

En sak som kommer behöva förbättras är trafiksäkerheten för gång- och cykeltrafikanter till och från området. Varken väg 607 eller Kyrkstensvägen har trottoar eller gång- och cykelväg. Väg 607 har en hastighetsbegränsning på 70 km/ timmen och en busshållplats strax söder om infarten till Kyrksten. Människor som rör sig längs med vägarna är hänvisade till väggkanten. Det kan göra att en del människor upplever en otrygghet när de ska transportera sig till och från planområdet.

Vidare saknas det belysning längs med väg 607 vid Kyrksten vilket är något som behöver förbättras om Kyrksten ska fortsätta att utvecklas i framtiden. Belysning är något som människor ser som viktigt för att skapa trygghet och vad som gör att en människa känner sig trygg även när det är mörkt ute. Det finns ändå saker som är positiva och det är att det finns belysning längs med Kyrkstensvägen.

Kopplat till att öka tryggheten för människor som vistas i området exempelvis vid någon av idrottytorna är det bra om det finns möjligheter till att det är belyst kvällstid. Det behöver inte vara belyst hela tiden utan att möjligheten finns genom att tända lampor när området används som släcks vid en viss tidpunkt. På så sätt ökar tryggheten ännu mer inom området och kan också används mer än om de möjligheterna saknas.

En annan viktig faktor är hur parkering ska lösas inom planområdet. Det är viktigt att den byggs så risken för olyckor minimeras och därmed säkerheten inte påverkas. Ett förslag är att ha två olika parkeringar i den östra delen av planområdet. En parkering för personal vid skolan samt för besökande till idrottsområdet och en parkering för hämtning och lämning av barn vid skolan. För parkeringen som är till för de som ska hämta och lämna sina barn är det bra att bygga den som en enkelriktad gata. Med en sådan parkeringslösning kan säkerheten öka både för vuxna och barn när bilar endast får köra från ett håll vilket ger en mer kontrollerad trafik bland de minsta. Det är också något som funnits med i utkast till skiss över nytt skolområde, vilket är positivt.

Tillgänglighet

Begreppet tillgänglighet används exempelvis för att beskriva hur väl en verksamhet, plats eller lokal fungerar för människor med funktionsnedsättning. Det gäller lokalers fysiska konstruktion och tillgången till information både för externa användare och för anställda.

God tillgänglighet i ett samhälles fysiska miljö innebär möjligheter för olika grupper av människor att röra sig inom ett område och mellan olika målpunkter. En god miljö för en ort bör vara enkel för alla människor att nå olika funktioner som exempelvis grönområden, kollektivtrafik och olika typer av service. Förutom den fysiska möjligheten att besöka en plats, krävs en social tillgänglighet där människor har tillträde till platser oavsett ekonomi, social status eller andra skillnader. Ett offentligt rum ska vara tillgängligt för alla.

Bristande tillgänglighet kan vara diskriminerande. Den som är ansvarig för en verksamhet är skyldig att genomföra skäliga åtgärder för att verksamheten ska vara tillgänglig för en person med funktionsvariation.

Analys

Planområdet är idag tillgängligt både för boende i närområdet och för dem som besöker området av olika anledningar. Inom planområdet finns en förskola och idrottsplats. Det finns även en återvinningsstation som kommer flyttas. I samband med detaljplanens genomförande kommer en ny grundskola att byggas inom planområdet som också kommer inrymma en förskola.

Det kommer finnas en god variation av ytor för spontanlek inom skolområdet med bland annat pulkabacke, rutschkana, basketplan och grönytor för barn i olika åldrar. Samtidigt som idrottsområdet i den västra och norra delen av planområdet fortsatt kommer finnas kvar och vara tillgängligt för människor både för spontanidrott och mer uppstyrd idrottsaktiviteter.

Cirka 400 meter öster om planområdet finns en badplats vid sjön Alkvettern som är tillgänglig för allmänheten. Problemet är dock att människor behöver gå längs med länsväg 607, som saknar gång- och cykelväg, för att sedan svänga av mot en mindre väg ner till badplatsen.

Precis utanför planområdet i södra delen finns idag en busshållplats med daglig busstrafik till Storfors och Karlskoga. Denna busshållplats kommer även i framtiden att finnas kvar.

Barnperspektiv

Som barn räknas alla människor under 18 år. Barn och unga är brukare av det fysiska rummet på samma sätt som andra medborgare i samhället och har särskilda behov som bör beaktas i den fysiska planeringen.

Skillnaden mellan barn och vuxna är att bland annat att barn inte har rösträtt. Barn har inte heller någon som direkt representerar dem i politiken. De har liten makt att påverka hur vi vuxna bygger och utvecklar samhället som de är en stor del av. Det är därför viktigt att vuxna är noggranna med att ge barn och unga utrymme för att involveras och även lyfta barnens perspektiv i processen.

Barnperspektivet handlar om att såväl fysiska planerare som beslutsfattare vågar och vill ge barn och unga möjlighet att påverka den kommunala planeringen och att man ser barn och ungas kunskaper och erfarenheter som en resurs och som kan leda till bättre beslut. Det är viktigt, inte minst ur en demokratisk synvinkel. Barnperspektivet handlar även om att se barn och unga, det vill säga att vuxna har ett ansvar att säkerställa barn och ungas bästa i alla frågor och åtgärder som rör dem.

Analys

Planområdet berör barn och unga i olika åldrar och som kommer från olika socioekonomiska bakgrunder. Detta främst då en förskola ligger inom planområdet idag samt ett större idrottsområde. I samband med detaljplanens genomförande kommer en grundskola att byggas.

Inom planområdet finns det platser som är särskilt viktiga för barn och unga, främst idrottsområdet samt lekområdet vid förskolan. I samband med att skolan byggs kommer det vara viktigt att skapa en varierad utemiljö som bjuder in till olika aktiviteter både inom ramen för undervisning och för uteaktiviteter i samband med raster. En sak som är positivt med detaljplanen är att ha en grundskola och förskola samlad till en plats och därmed en blandning av barn och unga.

Barn och unga har goda möjligheter till spontan idrott och aktiviteter likaså. Inom idrottsområdet finns både fotbollsplaner och en ishockeyrink vilket är positivt. Barn och unga kan därmed nyttja området både sommar och vinter.

Bild 4: Närbild på den planerade skolan.

En sak som är särskilt viktig att beakta utifrån ett barnperspektiv är trafiksäkerheten. Barn och unga är extra sårbara i trafikmiljöer och behöver ha en säker trafikmiljö. Om ett barn väljer att gå eller cykla till skola eller idrottsområdet är de hänvisade till vägkanten längs med Kyrkstenvägen som har en hastighetsbegränsning på 30 km/ timmen och som löper precis utanför planområdet. För att öka trafiksäkerheten längs med vägen är det bra om kommunen börja titta på om det skulle vara möjligt att bredda vägen för att bygga en trottoar och därmed ge oskyddade trafikanter en säker miljö längs med vägen.

Vidare saknas det trottoar eller gång- och cykelväg längs med väg 607 som har en hastighetsbegränsning på 70 km/ timmen och som har en busshållplats strax söder om infarten till Kyrksten. Med det utgångsläget har vägen vissa risker som inte går att bortse från. Vägen trafikeras av en variation av fordon från personbilar till tung trafik och sedan vet vi faktiskt inte i vilken omfattning som hastighetsbestämmelserna faktiskt efterlevs. Det skulle med enkla lösningar kunna åtgärda de mest akuta bristerna genom att minska hastigheten vid infarten till Kyrksten genom exempelvis farthinder och bredda vägen och bygga en trottoar för att öka trafiksäkerheten längs med väg 607. Det kan också bidra till att säkerheten för barn och unga som åker kollektivt med buss får en ökad säkerhet för det är en brist idag och måste som det står tidigare lösas omgående.

Trafiksituationen inom planområdet hänger också ihop med hur parkering löses. Det är viktigt att ha med sig hur trafiksäkerheten för barn och unga ska lösas även vid hämtning och lämning vid skolan samt vid olika aktiviteter inom idrottsområdet. En lösning kan vara att ha en enkelriktad väg som går runt parkering och därmed styra trafiken för en ökad trafiksäkerhet. Parkering för den som arbetar vid skolan kan byggas separat precis invid den enkelriktade parkering för hämtning och lämning.

Jämlikhet och jämställdhet

Jämlikhet syftar till alla individers lika värde. Alla människor ska ha lika rättigheter och skyldigheter inför lagen. Det går också att prata om ekonomisk och social jämlikhet. Inom samhällsplanering går det till exempel att påverka den sociala jämlikheten genom att skapa likvärdiga möjligheter till att röra sig i det offentliga rummet (exempelvis att färdas mellan olika platser) öka tillgången till bostäder samt en blandning av bostäder inom olika bostadsområden, ökad funktionsblandning samt öka och utveckla delaktigheten för människor i utvecklingen av en ort.

Begreppet jämlikhet gör ingen skillnad på vilka individer som åsyftas (alla människor ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning eller ålder). Jämställdhet däremot syftar på att det ska finnas samma möjligheter oavsett kön. Jämställdhet och jämlikhet är två begrepp som ofta går in i varandra, inte minst för att ett ojämnt samhälle också i vissa aspekter tenderar att vara ojämnt.

Analys

Aktuellt planområde ligger i den södra delen av Kyrksten tätort, precis vid infarten till orten, vilket gör det möjligt för människor att nå planområdet med olika transportsätt som bil, buss och gång eller cykel. Det finns goda möjligheter att vara fysiskt aktiv och ha en aktiv fritid med det stora idrottsområde som finns inom planområdet. Idrottsområdet kan användas året runt vilket är positivt. Det kan också i framtiden skapa möjligheter till att utveckla idrottsområdet med olika idrotter.

Trygghetsaspekterna finns analyserade under rubriken ”Trygghet” ovan.

I och med att planförslaget handlar om att upprätta en detaljplan för en ny skola i Kyrksten går det inte att påverka en ökning av bostäder eller en blandning av dessa. Dock kan det skapa förutsättningar för utveckling av Kyrksten som ort i framtiden när det kommer finnas en grundskola vilket ofta ses som attraktivt för människor när de ska välja ort att bo på.

Delaktighet och inflytande

Delaktighet, gemenskap, solidaritet och tillit till både samhället och andra människor är viktigt för individens välmående. Miljöer och offentliga platser som syftar till minskad isolering, minskad ensamhet och ökad trygghet för alla är viktiga liksom delaktighet i beslutsfattande. Platser ska både i planering och i den slutgiltiga utformningen möjliggöra för möten och samvaro. Samspel i orten handlar om att ha möjlighet att tryggt kunna både påverka sin omgivning och ta del av samhällslivet. Det kan handla om att kunna sätta sin prägel på omgivningen, kunna odla i närområdet, ha plats för spontana aktiviteter samt även känna att man har möjlighet att påverka större förändringar såsom nya detaljplaner.

Analys

Människor som berörs av detaljplanen är främst personal som arbetar på skolan och barn som går där. Även föräldrar till barnen. Vidare är det de som nyttjar idrottsområdet samt boende i närområdet.

Detaljplanen kommer skickas ut på samråd och granskning till dem som på olika sätt påverkas av detaljplanen. Dessa kommer ges möjlighet att yttra sig över planförslaget. Detaljplanen kommer också att finnas tillgänglig för övriga som är intresserad av planförslaget, både på kommunens hemsida samt vid vald plats i Kyrksten.

Hälsa och gröna miljöer

Grönska har positiva hälsoeffekter. Närhet till grön- och naturområden stimulerar till ökad fysisk aktivitet och tid som spenderas utomhus. Även mindre ytor, som till exempel en nära belägen skogsdunge, kan ha positiva effekter. Den gröna, täta och sammanhållna orten underlättar för aktiv transport till skola, arbete och vardagliga målpunkter. Sammanhängande partier av grön- och naturområden utan barriärer underlättar för promenader och joggingturer.

Att vi regelbundet rör på oss kan förebygga sjukdomar och även minska psykisk ohälsa. Till fysisk aktivitet hör både motion, lek, aktiv transport med mera. Även måttlig fysisk aktivitet är hälsofrämjande. Ett kvalitativt och varierat utbud av platser för aktivitet ska kunna nås inom en ort. Förutsättningar för att i vardagen kunna transportera sig aktivt ska vara möjligt för alla, oavsett var i kommunen du bor.

En god folkhälsa handlar om att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Oberoende av ålder, kön, bostadsort, etnisk tillhörighet, språk, social eller kulturell bakgrund, sexuell läggning eller funktionsvariationer ska alla människor få de bästa förutsättningarna för att kunna uppnå bästa möjliga psykiska och fysiska hälsa.

Analys

Inom planområdets norra och västra del finns ett större idrottsområde som fortsatt kommer finnas kvar i samband med detaljplanens genomförande. Idrottsområdet nyttjas av människor i alla åldrar. Det finns både fotbollsplaner och en ishockeyrink som gör området användbart och bjuder in till olika typer av idrott och spontan lek både sommar och vinter.

Cirka 400 meter öster om planområdet vid sjön Alkvettern finns en badplats som människor både på orten och besökande kan nyttja.

Det som saknas i Kyrksten skulle vara ett elljusspår och bättre promenadstråk för att öka folkhälsan på orten ytterligare men är inget som behöver åtgärdas omgående utan kan finnas med i planeringen och utveckling av orten i framtiden.

Trafiksäkerheten är som beskrivits ovan, det som kan påverka i vilken grad människor är aktiva på sin fritid och i vardagen, se resultatet under barnperspektivet och trygghet.

Medverkande Tjänstemän

Johan Rosqvist, Kommunchef

Diana Lindström, Planarkitekt Metria AB

Storfors kommun

Johan Rosqvist

Kommunchef